

Meddelelser fra Selskabet

BELLMAN

I DANMARK

Nr. 89 Maj 2016

Redaktøren har ordet

Nærværende nummer af MfSBiD sendes ud noget senere end forventet, og jeg håber medlemmerne vil bære over med

dette som mest skyldes den nye redaktørs genvordigheder med sin nye rolle som bladredaktør.

Vi har haft nogle måneder nu med den nye styrelse og ny formand, styrelsen har nu haft to møder efter årsmødet, og Søren Sørensen optræder nu i bladet som forfatter, hvilket vi naturligvis er glade for, Søren anmelder arrangementet den 4. april, hvor SBiD havde arrangeret sangaften på Hellerup bibliotek, en sangaften som vi håber at kunne gentage.

Det bliver ikke ved det, Søren Sørensen udgav den 18. maj bogen *Sophienholmsonetter*, som man også kan læse om i bladet. Vi beklager meget at bladet kom ud for sent for at kunne omtale dette arrangement.

Dette nummer står ellers i anmeldelsens tegn, vi anmelder både arrangementer, bøger og en enkelt cd, og håber dette vil være til glæde og inspiration for læseren.

Arrangementet på Københavns hovedbibliotek den 18. februar, som var en del af "København læser", bliver anmeldt af Dorte Jepsen, det var Per Olsen, Hans Lundsteen & Søren Sørensen som medvirkede dér.

Dette nummer fejrer også den forgangne påske, da der på Fyn blev udgivet den lille bog *I kveld blev der banket på helvedes port* med påskedigte i anled-

ning af Verdens poesidag, som i år faldt netop i påsken. Tre forskellige anmeldelser er det blevet til i dette nummer.

Derefter bringes anmeldelser ved Per Olsen af forskellige bøger og en enkelt CD som alle har relation til Bellman.

Vi bringer også en reklame for en CD af Optimis, som man kan købe og få tilsendt. Man kan også læse om dette både på hjemmesiden og på Facebook-gruppen.

Læg mærke til omtalen af Bellmandagen på Sophienholm, programmet udsendes ikke med post som sædvanligt i sommer, men omtales kun her i bladet, og programmet fås ved selve arrangementet den 14. april kl. 14.00-17.00.

I kalenderen for 2016 vil man kunne se arrangementer for hele året, også dem som er uden for selskabets regi, og den opdateres i næste nummer og på hjemmesiden.

Randi Larsen

Selskabet Bellman i Danmark på Facebook

Styrelsesmedlemmet Randi Larsen har taget initiativ til at oprette gruppen Bellman-Selskabet i Danmark på Facebook. Gruppen har, pr. 10. februar 2016, 47 medlemmer, der gennem deres egen facebookside kan følge nye indlæg.

Medlemmerne er fordelt på Danmark, Sverige, Norge, Island og Italien. Her bringes nyheder fra Selskabet i Danmark og henvisninger til begivenheder i det svenske. Desuden flere lyd- og videoklip, bl. a. fra YouTube. Gruppens medlemmer har hver deres store netværk, så ringene breder sig meget hurtigt.

Fra arrangementet torsdag den 18. februar på Københavns Hovedbibliotek. Foredrag af Per Olsen, Hans Lundsteen og Søren Sørensen

Af Dorte Jepsen. Tidl. bioanalytiker og styrelsesmedlem i SBiD

Vi havde en dejlig eftermiddag på Kbh's Hovedbibliotek 18/2-16 med 3 fremragende foredrag om Bellman og hans digtning. Der var desværre kun mødt få tilhørere op, og dette kan vi kun beklage, for det var en fin oplevelse.

Næstformanden Per Olsen talte om Bellman for begyndere – en munter ”tour de force” gennem litteraturhistorien med citater af Ezra Pound (”Litteratur er nyheder som FORBLIVER nye”), Baude-laire (”Enivrez vous”, Berus Jer!”), Rabelais (*Gargantua og Pantagruel*) og meget andet godt serveret på en sjov måde. Og som foredraget skred frem, ja, så viste det sig, med velvalgte citater, at PO, hvad vi jo godt vidste, er en ’nydende kender’, og foredraget blev således nærmest for viderekomne. Og Bellmans tekstunivers ville ikke være fremmed for selvdestruktive rappere som fx Niarn og Jokeren, Stand Up’eren Dan Turèll, eller for den sags skyld hovedpersonen i *Svantes viser* (Svantes sorte vise: ”Jeg fortryder min fortid og min fødsel/som jeg ikke har haft glæde af”).

Vi fik fine karakteristikker af figurene fra *Fredmans epistlar*, beskrivelser af deres eksistentielle og sociale deroute og bakkanalske udskjelser – Fredmans glas er altid halvt fyldte, aldrig halvt tømte.

En grundig gennemgang af FE 23 (”*Ach, du min Moder! Säj hvem dig sände*”), om alkoholisten Fredmans eksistentielle krise – den Fredman der i sin bagskid ligger i rendestenen, forbander sin mor og far og kun venter på at værts-huset skal lukke op. Til sammenligning fulgte en kort analyse af FE 48 (”*Solen glimmar blank och trind*”) om Ullas hjemkomst fra Hessingen i Mälaren som udtryk for Bellmans indirekte sociale indignation.

I andre epistler kan man opleve Fredman som ”konferencier”, som præsenterer begivenhederne *mens* de foregår. Han iscenesætter, orkestrerer, observerer detaljer og kommenterer situationerne *samtidig med* at han forbinder de ”impressionistiske” øjebliksbilleder til en helhed.

Bibelparodierne blev omtalt, hvor *Nye Testamentes* apostle er udskiftet med Fredmans brændevinsapostle, og den kristne treenighed erstattet af de hedske Venus, Bacchus og Apollon, repræsentanter for kærlighed, vin og musik.

Parodien er en måde at drille de litterære blærerøve på: fx trækkes salmens ”høje” stil ned på drikkevisens ”lave” stilniveau.

Bellmans samtidige, Johs. Ewald og Wessel, blev nævnt som danske pendanter til Bellman, og kritikeren J.H. Kellgren som censurerede den endelige udgave af epistlerne fra 1790, kaldte Per for den tids selvpromoverende ”smagsdommer” Adrian Hughes i dag.

Til slut placerede Per Olsen *Fredmans epistlar* som verdenslitteratur. Bellmans digtsamling er, i modsætning til moren i H.C. Andersens eventyr ”Den grimme Ælling”, nået langt ud over ligusterhækken og præstens mark. Al verdenslitteratur, herunder Bellmans, er ikke nogen privat sutteklud, sagde han: ”Fyr din politisk korrekte coach, skrot dine nypuritaniske selvhjælpsbøger og læs i stedet epistlernes fantastiske, brogede, hedonistiske, verdensvendte og illusionsløse litteratur”.

Tidligere styrelsesmedlem Hans Lundsteen talte om Bellmans evangeliedigtning – som er en slags prædikener, 40 stk. i alt. De hører til inden for den klassiske Luthersk-evangeliske teologi, men de er ikke salmer eller dogmer på vers.

Digtene udfolder sig lige fra Slangen i Edens have til Dommedag, og midt i står Vorherre Kristus. De er visionelle, næsten reportageagtige – og de fører læseren frem til undren, der samler sig om Vorherre.

Døden er et tilbagevendende tema, ”*Memento* .

Evangeliedigtningen opbygger tro og fortrøstning, og at der er håb skyldes alene Vorherres indgriben.

Bellman tegner et næsten filmisk billede af Kristus i virksomhed, hvor han sætter sig selv ind for at frelse sine søstre og brødre fra Guds vrede.

Lundsteen forestiller sig, at Bellman har kedet sig over og hadet præsternes moraliserende talen ned til folk. Han digtede om borgerskabets synder i samtidens Stockholm – De Syv Dødssynder – og om Adam og arvesynden. Samtiden brød sig ikke om disse digte – de var for direkte og djærve.

Hans Lundsteen sluttede med at oplæse Bellmans Langfredagsdigt – det var helt fantastisk.

Formanden Søren Sørensen sluttede den spændende eftermiddag af med at tale om de litterære spor, Bellman har sat i dansk litteratur. Han startede med P.A. Heiberg og klubdigtningen i København, hvor viserne allerede i 1790erne blev spillet og sunget. Bellman indtager en ganske særlig position i dansk litteratur. Og den næste bølge i receptionen var Bellmansommeren 1832 i Hørsholm, hvor Henrik Hertz oplevede fru Heiberg synge Bellman: ”Hør hvor hun synger: *See, skyarna glimma* (...) Bellman! Din Sang, der er kjendt af saa Faa”. Sørensens pointe var, at Bellmans viser, men især melodier var langt mere udbredt end tidligere antaget. 1800-tallet var rigt på danske forfattere, der skrev deres tekster til melodier af Bellman, eksempelvis Peter Fabers ”Julesang” (FE 10), Chr. Richards ”Derfor kan vort Øie glædes” (FS 64).

Vi fik også indblik i den tidlige danske Bellman-forskning, bl.a. William Baunvigs monografi fra 1933, som stadig kan læses med udbytte samt Torben Kroghs store afhandling om *Bellman som musikalsk digter*, et pionerarbejde som stadig citeres i både Danmark og Sverige. Også Charles Kjerulffs og Jeppe Aakjærs oversættelser og parodier fra begyndelsen af 1900-tallet blev omtalt. Samt Leif Bohns stort set komplette oversættelse af epistlerne og sangene fra 1997. I 1920erne og 1930erne blev Hans Hartvig Seedorff (alias digteren Sorgenfri), Harald Bergstedt, berømt for sine børnesange, berygtet for sin fascination af nazismen og Marinus Børups humørfyldte vers på

dialekt inddraget som dokumentation for den stadige Bellman-inspiration. Og Søren Sørensen afsluttede dén afdeling med de nyere danske digtere, der på den ene eller anden måde er inspireret af Bellman: Rifbjerg, Benny Andersen, Sten Kaalø og Bodil Wejde.

Til allersidst reklamerede Sørensen for sin kommende digtsamling, der vil blive præsenteret på Bellmandagen på Sophienholm den 14. august, og nævnte ligeledes sine egne oversættelser på thymomål.

Ps.: Vi fik et nyt medlem, og fik solgt to eksemplarer af Tøm nu dit glas, se Døden på dig venter.

Aage Jørgensen **Fynske påskeblomster** **Aage Jørgensen er lektor emeritus i dansk**

Ikke alle kan svinge sig op til en salmefanfare som denne her:

"I Kveld blev der banket paa Helvedes Port" og holde sprogtonen i 20 strofer. Det kunne angelsaksiske Kædmon, i hvert fald i N. F. S.. Grundtvigs gendigtning fra 1837, *Den danske Salmebog* nr. 213.

Optaktlinjen er blevet titlen på en bog, hvori nutidige fynske digtere fremlægger påskedigte skrevet til Verdens poesidag, der i år faldt i påsken. Sidste år var det *ost*, man bragte i fokus, nu er det altså

Ostern. Og den lokale biskop Tine Lindhardt har været ude med vievandet og ladet sin nådes sol skinne over projektet. Men ellers er det digternes formand Per Nielsen, der tilkommer mesteparten af æren. Han har redigeret skriftet, han har sammen med 28 kolleger betænkt det med digte til højresiderne – og så har han under ophold i Litauen taget de fotografier fra den berømte Korshøj, der pryder venstresiderne. Talen er om et pilgrimssted, hvis historie måske går tilbage til 1300-tallet, men som der er skriftlige vidnesbyrd om fra 1850 og frem. Russerne forsøgte at udradere højen og traditionen, men opnåede kun at forstærke dens position som nationalt og religiøst identitetssymbol.

Og så er der en indledning af den fortræffelige Per Olsen, der i seniortilværelsen bl.a. har bidraget væsentligt til udbredelsen i Danmark af det glade Bellmanbudskab. Over knap 30 citatrige sider skitserer han påskedigtningens historie, med solide nedslag f.eks. i den engelske og danske barokdigtning – og derefter i romantikken, hvor det poetiske jeg ofte henter sine billeder i naturen, i Grundtvigs tilfælde dog således, at "Bøgenes Bog" forbliver det sikreste vidne om f.eks. opstandelsen. Efter 1900 dukker påsken ofte op i digtningen på "omvendt" vis, således at påskeberetningen f.eks. understøtter forårsunderet.

Per Olsen har givet sit bidrag over skriften "O højtid ohøj!", titlen på et digt af den modernistiske digter Jørgen Sonne, der har en parodisk-blasfemisk indgang til "kristi luftfartsdag". Klaus Rifbjerg tematiserer i en påskesuite i *Ama-gerdigte* "nogle familie- og hverdags-scener set i lyset af evangeliets fortælling

om forgængelighed og opstandelse". Og til allersidst citeres fra Ivan Malinowskis *Åbne digte* den tekst, der anklager Vorherre for "at have flækket en samdrægtig verden / sat godt op mod ondt og ondt mod godt" – "ja, fader vor / du som er i himlen / bliv deroppe / så bliver vi her / og prøver at begynde forfra".

Også et par svenske digtere har fået en fod indenfor. Som nu den netop afdøde Bodil Malmsten, der i en supermarkedsbutik forsinkes af et ældre ægtepar, der diskuterer påskeægspakning med ekspedienten ved kassen: "jag står där som en äktenskapsrådgivare utan ett enda råd". Og (i et glimt) selveste Bellman, ikke med Fredman-opfordringen om at tømme glasset, fordi døden står klar, men med en salme fra Hans Lundsteens lille oversættelsesskrift fra 2012, som trods langfredagsbegivenheden lover værn og støtte.

De nye digte kredser også på forskellig vis om påsken (hvilket jo også var opgaven). Sonja Kjærgaard Christiansen forsikrer på gode rim om, at skabergnisten nok skal holde ved. Hos Martin Jensen "går nærhedens gud ind i verden på nøgne fødder". Simon Kabel noterer, at myrderierne i Bibelen tilsyneladende gentager sig i verden. Anders Vægter Nielsen kommer let om ved det: "Påskeharen kommer", tre gange gentaget! Han burde måske læse Per Nielsens: "Forstod vi / situationens alvor, / ville vi bruge / mere tid / på en / helt anden historie." Og Bjarne Kim Pedersen mindes de danske jøder, som vi frelst, hvor nu syriske børn drømmer om at "finde et asyl / spise rødgrød og blive / venligboer her".

Alt i alt: en smuk bog, der minder om

påskedigtningens rolle gennem århundrederne og poesiens rolle i dag, hvor if. statistikken ikke ret mange forbinder påsken med det store kristent-religiøse drama med korsfæstelse og opstandelse.

***I Kveld
blev der
banket
paa Helveds
port***
**Provst Hans
Lundsteen**

Sammenslutningen Fynske Forfattere har sammen med Odense Bibliotekerne fulgt en tradition op med hvert år at fejre Verdens poesidag med en udgivelse. Da Verdens poesidag den 21. marts 2016 i år faldt her i påsken, har man meget apropos valgt at udgive en antologi med 29 fynske digteres mangfoldige bud på påske- og passionsdigte. Der har ingen betingelser været med hensyn til indhold, kun at det skulle omhandle emnet påske, så de enkelte bidrag står helt for digterens egen regning, hvilket giver det hele en karakter af status over traditionens almindelige tilstand, og vel ikke bare på Fyn. Tine Lindhardt, biskop på Fyn, har medvirket i formidlingen af antologien som en påskegave til de fynske sogne. Som indledning har litteraturlektor emeritus Per Olsen fra Syddansk Universitet skrevet en meget veloplagt og omfattende litteraturhistorisk redegørelse for påskedigtning fra tidligere tiders passionsspil og påkehymner og frem til efterkrigstidens lyrik med mange karakteristiske eksempler; blandt andre bringer Per

Olsen et forunderligt digt om fald og oprejsning, "Easter Wings", af den engelske digter George Herbert (1593-1633). Et hovedafsnit omhandler naturligvis den store danske påskesalmetradition med Kingo, Brorson Ingemann og Grundtvig, med vægten på Kingo og Grundtvig i al deres forskellighed, hvorefter der følger en række eksempler på benyttelsen af påskemotiver i dansk lyrik fra slutningen af attenhundretallet og frem til tiden efter anden verdenskrig, hvor Per Olsen slutter sin gennemgang med at citere et digt af Ivan Malinovski, "Åbent digt til Vorherre", hvori digteren frabeder sig al fremtidig indblanding fra Vorherres side med slutordene "bliv deroppe så bliver vi her og prøver at begynde forfra". Per Olsen gennemgang viser ganske umiskendeligt, hvorledes udviklingen fra det moderne gennembrud, over videnskabelig og filosofisk skepsis, bibel- og litteraturkritik, foruden tyngden af krigstidens erfaringer, har bevirket, at det ikke længere er muligt at digte i den store stil, det være sig i salmeform eller i anden traditionel lyrisk form; ej heller er der i eftertidens danske digtning fremstået en digter af et sådant format, at han kunne tjene som forbillede for de efterfølgende. Med desto større iver giver man sig da til at læse hvorledes de fynske digtere, med det traditionelle påskeudstyr af gækkebreve, påskeharer og frokoster in mente, skriver for deres vedkommende sandt om påskens store motiver som forsoning og opstandelse og muligheden for virkeligt nærvær i disse postmoderne tider. Det er virkelig således, at hvert enkelt af digtene får en til at tænke efter, da man jo som dem er stedt i samme tidens kår, har samme dna, må-

ske er "en nörd af et menneske, som er i stand til at åbne et program med sig selv" - og "måske får tvivlen en dag en fridag".

Der er virkelig grund til at læse efter. Hvert af digtene er på modsvarende side konfronteret med et billede fra Korshøjen, som står et sted i Litauen; et katolsk valfartssted, hvor pilgrimme efterlader vældige mængder af kors, Mariabilleder og rosenkranse. I sovjettiden forsøgte myndighederne adskillige gange at få højen nedlagt, men hver gang dukkede korsene atter op. I dag står der på højen omkring 100.000 kors som et memento for troen. Det er antologiens redaktør, Per Nielsen, som har taget fotografierne.

Fynske digtere skriver påskedigte ***I Kveld blev der banket paa Helvedets port***

Lise Ludvigsen, cand.mag. i dansk og religion, projektleder på Forlaget Systime.

Årets antologi fra Fynske Forfattere har temaet påskedigte, fordi Verdens poesidag 21. marts lå i påskeugen. Hvad er da mere nærliggende end at give udgivelsen en titel efter en af N. F. S. Grundtvigs påskesalmer; nemlig "I Kveld blev der banket paa Helvedets port".

Udgangspunktet er den kristne påskefortælling, hvis iboende eksistentielle

budskab om lidelse, død og genopstandelse, fortsat er relevant i en nutidig kontekst. Dette slår biskop Tine Lindhardt fast i sit forord, og 29 digtere bidrager med forskellige tolkninger af budskabet. Nogle af digtene blev læst op ved fejringen af Verdens poesidag på Hovedbiblioteket i Odense.

Per Olsen (tidl. lektor) indleder antologien med et citat af Georg Metz, der skildrer Jesusskikkelsen som medlem af et mærkeligt firma, hvor Guds butik har både liv og død på hylderne. Uanset, hvordan Jesu rolle udlægges, og hvor underlig, dyster og grænseoverskridende påskefortællingen er, så er den et vedholdende kunstnerisk motiv.

I 6 små afsnit (s. 7-35) fører Per Olsen os gennem 1000 års litteraturhistorie fra tidlig middelalder og til nutiden. Fokus er primært på dansk litteratur, men med et sving til angelsaksisk tradition. Her er omtale af både kirkelige, folkelige og parodiske digte over påsketemaet, og med stort vid veksler Per Olsen mellem introduktion, analyse, fortolkning og små anekdoter fx om uenigheder mellem Johs. Jørgensen og Sophus Claussen. Blandt de nyeste påskedigte er fx Simon Grotian og Iben Krogsdal er fremhævet, fordi de har et ”personlig udtryk – og ikke blot et folkekristenkirkeligt lyrisk li-rum-larum”. Afsenderen er tydelig i sine valg og favoritter, og denne anmelder ville bruge ordet folkekirkekirken i stedet for.

Jeg har nydt at læse digtene, som afspejler en mangfoldig af fortolkninger, skrivestile, billedsprog, naturbeskrivelser og brug af eller brud med konventioner for lyrik.

Påsketraditionen fra Ærø med at koge

æg ved vandet indgår i Anette Karine Bankes digt, hvor det profane liv med kasserollen, pølser og en kold Odense-øl indgår som ingredienser i, at 1. vers slår fast: Livet er en gave.

Sonja Kjærgaard Christiansen og Maria Kjær-Madsen bruger traditionelle rimskemaer i deres digte. Viggo Madsens og Paul Grønbech Knudsens digte kan læses som modsætninger med hhv. ”*En ny dags lysende morgen*” og ”*Umulig Afsked*”.

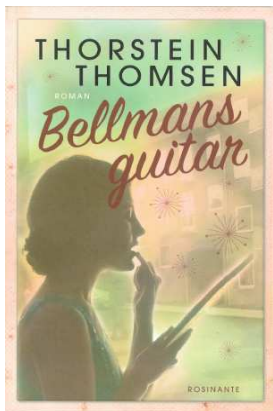
Karakteristikker af Jesus Kristus har et andet fokus end i Georg Metz-citatet. Hos Simon Kabel er det ”*Menneskebar-net spirer af den forfrosne jord*”, Finn Jeppesen siger bl.a. ”*du skreg for dem der blødte*”, Lone Robinson fremhæver ”*Med påskemorgens glædesord, du sendte håb til denne jord*”, Finn Wiedemann med ”*og eddiken svider/i mund og svælg*” og Arne Herløv Petersen gør Gud til femininum ”*Naglet til træet/hænger hun*”.

Der er skabergnist i antologiens digte, hvoraf en skriver på engelsk. Og naturligt nok er korssymbolet gennemgående, hvilket også præger bogens illustrationer, der er motiver fra Korshøjen i Litauen. Per Nielsens skarpe fotoblik viser sig i vinkler og detaljerigdom, og jeg ærgrer mig over, at billederne ikke er i farver – det havde de fortjent. Det er ligeledes Per Nielsen, som har lavet omslagets collage, og sammen med Bjarne Kim Pedersen er han også redaktør af antologien.

**Per Olsen anmelder
Thorstein Thom-
sen *Bellmans gui-
tar* 199 s.
(Rosinante 2014)**

En novelle i Henrik Stangerups stilsikre debutbog *Grønt og sort* (1961) – skrevet i en enkel og klar realisme, der dog allerede rummer ansatser til den eruptive galskab, der bliver kendetegnende for forfatterskabet – står Verdensrummet og Bellman”.

Novellen handler om en tolvårig dreng Kim, der er optaget af de store spørgsmål om verdensrummet og uendeligheden og derfor i sine egne, eksistentielle, skolelærernes og familjens øjne er sær: ”Måske var han skør. Gal. Mærkelig.” Kim har spurgt læreren om der var krig ude i verdensrummet, og udsættes for hans og klassekammeraternes hån. Efter middagen med gæster, hvor han også føler sig udenfor, trækker han sig tilbage til sit værelse, fordi han kommer i tanker om at ”Bellman havde været spærret inde på hans værelse lige siden frokost fordi den ikke måtte vise sig og svine til når de skulle have gæster.” Bellman er en hundehvalp, og bliver det konkrete, levende nære modbillede til angsten for det mørke tomrum, det ukendte, underlegenhed og utilstrækkelighed, konkretiseret gennem skolen, forældrene og middagsgæ-

sterne. Og en metafor for det manglende nær- og samvær han oplever.

Novellen handler således ikke om *Carl Michael* Bellman, men navnet bliver et billede på noget andet. Det gør Thorstein Thomsens (f. 1950, tidligere rockmusiker) roman *Bellmans guitar* også. Den foregår ikke i Gamla Stan i 1700-tallet, men i Lyngby nord for København i midten af de konformistiske 1950'erne og skildrer kærligt tre generationers levende hverdag i en arbejderfamilje med tætte relationer til hinanden. Historien fortælles gennem den otteårige Jack i 1957, som er meget glad for sin livslystne ale-nemor, porcelænsmaleren Karin, og, i sagens natur, med begrænset fortællersynsvinkel, men til gengæld med en masse sjove og bizarre (børne-)detaljer.

Synsvinklen skifter mellem jegfortælleren Jack og en 3. persons alvidende fortæller, som bevæger sig frit i tid og rum og således får læseren, via bogens øvrige voksne og Jacks ældre storebror – teenageren Thorvald på 16 der går i fjerde mellem – et mere omfattende og nuanceret billede af personernes indbyrdes relationer og hemmeligheder. For Thorvald har helt styr på morens nødløgne, når hun i weekenderne går i byen og på jazzklub med veninden Bianca for at legitimere sine drømme, og især sit hemmelige, erotiske liv. For Karin, der er sidst i 30'erne, udgør disse weekender nødvendige oaser i 1950'ernes rigide kvinde-, arbejdsmæssige og seksuelle livsformer. Mormoren og morfaren, som bor i en boligblok tæt på Karins familie, er ofte babysitters for Jack (og Thorvald). De er, som Karins forældre, men i modsætning til Thorvald, slet ikke klar over hvad hun laver på lørdagsaftenerne. Hvis de vidste det, fore-

stiller Karin sig, ville de kalde hende for "en tøjte, en rendemaske (...) en tøjte, en liderlig tøs, mandeglad, løs på tråden, nymfoman".

Plottet, eller organiseringen af begivenhederne, er enkel og kronologisk fremadskridende – dog med flash backs tilbage til 1948, da Karin søger job hos Peter Priés bogtrykkeri – og persontegningen er en blanding af individualisering og typificering. Og dét med ligestilling er en by i Rusland eller som det hedder et sted: "Kvindernes frigørelse, der er et stykke vej endnu, men der er sgu mange steder, der er endnu værre..."

Men hvordan nu med Bellman(s guitar)? Den selvstændige Karin, som har problemer med at få tilværelsen og økonomien til at hænge sammen, og som ikke rigtigt passer ind i det forudsigelige, kedsommelige forstadsliv, kan ikke finde ud af at vælge mellem den fornuftige, men kedelige Sofus med egen forretning og den spændende, flyvske guitarspilende Bellman, som ikke har noget fast arbejde, men lever fra dag til dag i sit kolonihavehus. *Josef* Bellman er en arbejdsløs svensker, en boheme, "en drømmer" og "en fantast". Han har lejlighedsvis arbejde i drengenes onkel Kajs cykelsmedje. Et sted i romanen bliver han spurgt: "De hedder Bellman? Som digteren og komponisten? Er de i familie?" "Åndeligt beslægtet", svarer Josef. Han kan både spille og synge Jacques Brels "Là va le diable" og Evert Taubes "Så länge skutan kan gå,/så länge hjärtat kan slå,/Så länge solen den glittrar på böljorna blå..." Men Josef er, som Carl Michael, også digter og han reciterer på et tidspunkt i cykelværkstedet, mens Jack lytter med: "Oh./Dine bryster er hvide

som sne/og gennemsigtige/som pergamentpapir (...) Jeg kysser dine bryster/og føler/at jeg kysser dit indre." Herefter kaster han sig ud i en forsvarstale – næsten en poetik – for kærlighedsdigte:

"Kærlighedsdigte er farlige. De vækker drømme til live hos stærke mænd på skibsværfterne og på automobilværkstederne. De tænder ild i cykelhandlere og murere. De får pølsemand og tapetserere til at løfte armene i jubel og buschauffører og skrivemaskinedamer til at rejse sig op. Kærlighedsdigte sætter brand i arbejderen og bønderes hjerter. Kærlighedsdigte vækker følelser til live, og følelser starter revolutioner, der ændrer verden. Jeg taler ikke om departementschefer og bankdirektører, der sidder og smager på forfinede og snobbede franskmænds lange filosofiske sætninger. Jeg taler om digte, der viser os kød og blod og sjæle i brand."

Romanen har en række morsomme, indforståede, medfølelse portrætter af 50ernes krampagtige, patriarkalske hierarkier og værdier. Men bag personernes umiddelbart varme nærvær og fællesskab i intim- og socialsfæren ligger der et selvmord – og hvem der er Jacks far skal jeg heller ikke røbe her.

Romanen er sprogligt let at læse, med rappe og vittige replikker, og dens digressioner med beskrivelser af miljøet i kolonihaven og cykelværkstedet med originaler og skæve typer, hvor der drikkes flere bajere og spilles mere på guitar end der lappes cykler, er konkrete og fint sansede stemninger. København og nordlige omegn sidst i 1950'erne, jazzklubbenes storhedstid er romanens kulisse. Mine naturalistiske samtidsøjne og -ører

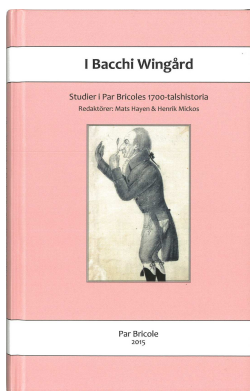
savner dog Karins konkrete oplevelser og møder med bl.a. Vingården, Jazzhus Montmartre, Ben Webster, Stan Getz, Kenny Drew eller NHØP og de andre danskere. Dem hverken ser eller hører vi noget til!

Bellmans guitar er næppe noget lille-rært storværk, men mindre kan også gøre det: romanen er et charmerende, velskrevet og underholdende tidsbillede af en epoke, som blot et årti senere fik frigjort den rigide seksualmoral, de stereotype kvinde- og kønsrollebilleder, fastlåste mandeideal, optøet Den kolde krig, ændret vilkårene på arbejdsmarkedet (45-timers arbejdsugen) og landsat de første mennesker på månen. Og måske kan den karismatiske Jack ses som en forløber for den ny tids (1960ernes) fantasifulde, følsomme, frigjorte og legende mand?

Per Olsen anmelder

Mats Hayen & Henrik Mickos (red.): *I Bacchi Wingård*

Studier i Par Bricoles 1700-talshistoria, 128 s. (Par Bricole 2015)

I den svenske børnebogsforfatter Gösta Knutsons *Pelle Svanslös i Amerika* (1941), Pelle haleløs i Amerika, er der en scene med en gruppe gangsterkatte i Chicago: ” – Bröder och systrar i G.G. – givom tecknet! Då räckte alla gangsterkatterna upp högra tassan och sa: – G.G. – G.G. – G.G. – vårt allt! Der var deras

hemliga tecken. (...) Har ni förstått? Nå! Sammanträdet är avslutat! Givom tecknet! Och alla räckte upp högra tassan en gång til och sa: – G.G. – G.G. – G.G. – vårt allt!” Sådan indleder Peter Lind sin artikel om ”Hatt av! Gesternas betydelse i ordenslivet”, og han drager en analogi mellem gangsterkattenes og de forsamlede i ordensselskabet *Par Bricole*, når den ordførende eller ceremonimesteren råber: ”Tecknet, mine Bröder!” Og gesterne (altså fagter, gestikuløren, håndbe-vægelser) har en dybere betydning end blot at adskille brødre af den rette støbning fra andre, udenforstående. Gesterne er, med et udtryk fra den klassiske retorik, ”et ydre tegn på en indre følelse”. Vore ceremonier handler derfor ikke kun om ordenes retorik, men også om kroppens retorik og især det nødvendige samspil mellem dem begge. Eller med den nyligt afdøde professor i semiotik Umberto Ecos ord: ”bagved enhver kommunikationsproces ligger regler eller koder og de hviler på en kulturel konvention”.

Peter Lind er Fil. dr. i litteraturvidenskab ved Uppsala Universitet, og er kendt af *SBids* medlemmer og læsere som bidragsyder til Skriftseriens nye, store antologi *Tøm nu dit glas, se Døden på dig venter* (efterår 2015), hvor han har skrevet om ”Spøg og alvor i Bacchi Orden”, et sammendrag af sin disputats ”*Strunt alt hvad du orerar*”. *Carl Michael Bellman, ordensretoriken och Bacchi orden* (2014).

Ordensselskabet Par Bricole (stiftet 15. maj 1779) tilhørte på Gustav d. 3.s tid den type sammenslutninger som befandt sig et lag under de kongelige ridderordener. Der er tale om lukkede sel-

skaber for middelstanden. I Stockholm deltog adelsmænd, men også ikke-adelige, borgerlige standspersoner som fx folk fra industrien, godsejere, læger, jurister og højere embedsmænd. Disse selskaber kombinerede social omgang med velgørenhed af forskellig slags. Par Bricoles stiftere var sekretæren ved Kungliga Operan Olof Kexél, en nøgleperson med stort netværk, teaterforfatteren Carl Israel Hallman og altså hofsekretær C.M. Bellman.

Par Bricole er som bekendt en fortsættelse af Bellmans Bacchi Orden, dvs. den *fiktive* orden for fordrukne standspersoner; optagelseskriterierne var at man mindst to gange – i fuld offentlighed – havde ligget døddrukken i rendestenen (jf. FE 23). De tænkte sammenkomster og symbolske rollespil, som Bellman og nogle ligesindede opførte i den kulturinteresserede embedsmand – og Bellmans mæcen – foregik i Anders Lissanders hjem på Söder i slutningen af 1760'erne og begyndelsen af 1770'erne. Og her parodierede Bellman med sine dramatiske ordensoptog – gennem berøring (følelser), bevægelse (mime, gestus, dans), lyd (replikker, sang, musik), syn (påkledning, tøjstil, scenografi), pantomime og efterligninger – den herskende ordensretorik og dens brug af gester og dermed kontrol og disciplin. Det kunne have været interessant at få belyst ordensretorikken fra et semiotisk perspektiv (læren om hvordan ”betydning” opstår), altså hvordan ”læse” den synlige verden for at få den ikke-synlige verden frem? Et tegn er en ubrydelig enhed af indhold og udtryk. Så hvordan spiller ikoniske, indeksikalske og symbolske tegn ind i disse ordenssammenslutninger? Og hvordan

afkode den eller de regler, der styrer udvælgelsen og kombinationen mellem indhold og udtryk?

Artiklen står i en nyudkommen bog, *I Bacchi Wingård*, og er primært en institutionshistorie. Den ene redaktør, Mats Hayen – Fil. dr. i historie og arkivar ved Stockholms stadsarkiv – skriver i ”Par Bricole i skapelsesögonblikket” om selskabets historie fra 1779 med næsten 200 medlemmer, til i dag, hvor ”arvet efter 1700-talets Par Bricole [udgør] en unik mytologisk skatt som fortfarande, efter flere hundre års verksamhet, framgångsrikt förvaltas av Par Bricoles moder- och dotterloger i Sverige.” Pudsigt sprogbrug, når nu kvinder var forment adgang! Selve navnet hentyder til et løst netværk af brødre, som mødtes *par bricole* – tilfældigt – på byens forskellige beværtninger. I 1700-tallets billardspil var det tilsigtede tilfælde dét, hvor ”den spillede bal berører en anden bal efter først at have stødt mod en af banderne.”

En anden artikel – med farveillustrationer af en række ridderskjolde – af Mats Hayen handler om hemmelige ”Ordensritualer och mytologi” i de forskellige selskaber: Svenska Frimurare Orden, Svea Orden, Timmermansorden, Utile Dulci og Pro Patria. Artiklen berører, med hjælp fra psykologen C.G. Jung, en række af de arketyper der indgår i ordensselskabernes ritualer: guden, helten, kejseren, skyggen og anima. Og desuden inddrager han 1700-tallets esoteriske og illuministiske bevægelser, bl.a. Franz Mesmers metode til at helbrede forskellige sygdomme ved hjælp af elektricitet og ”kosmisk magnetisme” (se også Per Olof Enquists *Magnetisørens femte vinter* (1964) og *Livlægens besøg* (1999)).

Den anden redaktør, Fil. dr. i kemi ved Stockholms universitet Henrik Mickos, og Mats Hayen skriver om "Punsch, Bischoff och Par Bricole". Artiklen behandler med teksteksempler den centrale rolle den dyre punsch havde ved møderne i ordensselskabet. Friedrich Schiller har skrevet en "Punschlied", Punschhymn, hvor der i hver strofe tilsættes en ny ingrediens (citron, sukker, vand og ånd), og hvis første strofe i svensk oversættelse lyder: "Elementen är fyra/som följes på färden:/formar allt livet,/uppbyggar världen." Men Bellman kan også skrive om punschen, som i FS 9, en måltidssang fra 1785:

Hvad den varma Punschen är
storståtelig! ack!/
Samtliga vänner kring denna Bål
Ha den äran vid Fru Vårdinnans Skål /
Buga oss. / Klang! J Skönheter, se ännu
ryker vår bål, / Med slevven full av
rack, Citroner och prål.

En artikel af Marcus Willén om "Par Bricole och Frimurarorden" viser statistisk og sociologisk bricolisternes tilhørsforhold til frimurerlogerne. Og endnu en artikel af Mats Hayen, "Adrian Stjerncrantz' parodiska gudstjänst" i efteråret 1779, beskriver den farlige balance mellem en gudstjeneste i et privat, lukket selskab, hvor den 24-årige "præst" Stjerncrantz i sit festfyrværkeri af en parodisk "prædiken" helt åbenlyst humoristisk kunne drive gæk med det svenske præsteskab, og så den offentlige, adelige militærmand og fritænker. Han hylder vingu- den Bacchus med direkte referencer til Fredmanfiguren: "Drick ur ditt glas. O sjål! Minns dessa kåta ord, / dem Sancta

Fredman sagdt til hela Bacchi hjord." Både han og Bellman slap heldigt for retslig tiltale ved Lunds konsistorium da denne lod trykke "Gubben Noah" i 1767, men i en anden sag fra 1773 fik Bellman denne kommentar fra Stockholms konsistorium med på vejen, nemlig at han "drifwet gäck uppå Religionens bekostnad." Bogen afsluttes med en svensk oversættelse (1812) af den tyske rektor ved Kölns Gymnasium i Berlin Christian Tobias Damm (1699-1778), som skrev et mytologisk standardværk om bl.a. Bacchus.

Som jeg begyndte vil jeg slutte med Peter Linds anden artikel, om "Bellman, Bacchi Orden och Par Bricole"s sociale liv. Der er tre forhold, som gøder grunden for bricolleriets opkomst: Bellmans dramatiske ordensoptog o. 1770, omgangskredsen omkring Hallman som samledes i vinkælderen Kejsarkronan, og Kexél. Og forudsætningen er den ordenskultur som var et vigtigt indslag i hovedstadens sociale liv.

Der er således tale om en fin lille publikation på 128 sider, hvor læseren får et fint indblik i ordenssammenslutningen Par Bricoles tegn og underlige gerninger.

PS.: Ifølge Ludvig Meyers *Fremmedord-bog* (1970/1837) betyder det franske ord "Billardballens tilbagetønnen fra Banden; gøre en Bal *par bricole*, 'tage en Bal i Nakken' ['nakkestød'], drive den anden Bal i et Hul ved den førstes Afspring fra Banden; deraf: *par bricole*, ikke lige til, ad Omveje; ogs. Navn paa et svensk Selskab (med Grader, Receptioner osv.); *bricolere*, gøre en Bal ved Afspring fra Banden; ikke gaa redeligt frem, gaa Snigveje".

Per Olsen anmelder

Rifbjerg læser

(dobbelt-cd, Statsbiblioteket 2014).

Lyrik er rytmisk tale. Digte skal høres! Lyden af Rifbjerg.

I ”På Bellmans tid” fra *Mytologi* (1970), der generelt tematiserer kunstnermyten, skriver den nyligt afdøde Klaus Rifbjerg: ”Carl Michael Bellman/havde det tit rædsomt/om formiddagen.”

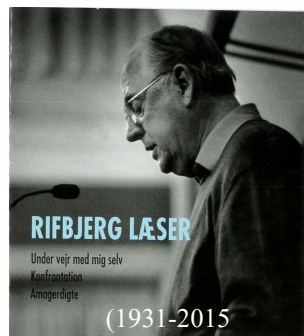
Klaus Rifbjerg havde det derimod godt, da han i begyndelsen af 1990'erne indspillede/indtalte tre tidlige digtsamlinger, som først blev udgivet som cd i 2014. Udgivelsen kom i stand på den måde, at Statsbiblioteket i Århus i 2013 modtog en donation med en række fine optagelser fra solofløjtenist, kgl. kapelmusikus og lydekspert Eyvind Rafn, hvor Rifbjerg læser digtene. Lydmaterialet var tiltænkt Gyldendal i forbindelse med udgivelser af lydbøger, og specielt disse optagelser som en netlydbog. Og de kan downloades og streames.

Der findes forskellige oplæsningstraditioner. En er den, der dyrke(de)s af ”de kgl. Duader” (som *Politikens* hovedorgan ”At Tænke Sig” kaldte Det kgl. Teaters skuespillere); nemlig *den patetiske eller teatralske*, den (ind)følede eller indsmigrende oplæsning, hvor *skuespilleren* dramatiserer det sagesløse digt (jf. Poul Reumerts oplæ/øsning af Oehlen-schlägers ”Guldhornene”: ”De hiiiijer år søøøjer”). En oplæsningstradition, hvorom Ivan Malinovski i essayet ”Ned med teatret” fra *De tomme sokler* (1963), skriver: ”At høre Reumert sige ’Hvad er klokken?’ er som at delagtiggøres i det endelige, uomstødelige resultat af et

langt livs tung tænkning om tidens korthed, evighedens væsen.”

En anden er *embedsmands-oplæsningen*, hvor digtet lres flegmatisk af, som af en radio- eller tv-journalist der læser dagens vejrudsigt eller fiskerintoringerne op. Og en tredje er *showoplæsningen*, som man kan huske og høre fra *gymnastiktimerne* i folkeskolen, hvor læreren fyrede sine kommandoer af. Men så er der jo heldigvis digterne selv!

Allerede Knud Lyne Rahbek (1760-1830) kunne skrive: ”...det rigtige Versforedrag, hvorved ikke blot alle Tankens og Sprogets fineste Skatteringer maa fremdrages, men og selve Versificationens [dét at skrive vers] Harmonie bevarer, uden dog at forkludres ved Scansionens Monotoni” [skandering, at understrege den metriske rytme ved højtlæsning]; jf. Johs. Jørgensens beskrivelse af Sophus Claussens møde med Baudelaire i 1888: ”under Udbrud af høj Begejstring og slaaende Takt til Versets Fald med sin løftede højre Haand foredrog [han] mig følgende Linjer”. Altså en ”naturlig” balance mellem rytme og metrum, mellem følelsesudtryk og formmæssig beherskelse. Eller med Ezra Pounds ord fra *ABC for læsere*: ”Rytmer er form skåret i TID, ligesom et mønster er fastlagt RUM.” Eller med Jørgen Fafner: ”Digtet er formen”, ”Form er rytme”, og formen materialiserer sig i *oplæsningen*, som er den direkte fortolkning og dermed forudsætningen for at forstå digtet.

Nogle digte egner sig bedre til oplæsning end andre. Og nogle digtere læser bedre op end andre. Digterne har bestemt ikke patent på den gode oplæsning, men 1960ernes modernisme med Rifbjerg & Co., og senere Per Højholt og Dan Turèll, var med til at indføre *talesproget* i nyere dansk lyrik. I modsætning til Tove Ditlevsens affekterede, messende og salvesfulde sprog, der er mere rigsdansk end det mest rigsdanske. Men generelt er de bedre end de tre ovenfor skitserede type, og *deres* oplæsning kan finde facetter i teksten som supplerer eller åbner et nyt poetisk univers. Som fx Søren Ulrik Thomsen, der som yngre poet bragte sin krop i bevægelse og svingninger og rokede og rullede frem og tilbage, mens han læste op. Han skriver i *Mit lys brænder – omrids af en ny poetik*, at ”Et digt skal udspille sig i højspændingsfeltet mellem en teori og en sang” – ikke som en mellemting mellem sang og teori, men – lige dér hvor strømmen er stærkest. Hans egne digte vibrerer – ligesom Rifbjergs – mellem øjet, øret og stemmens fylde. Et par steder på den nye dobbeltcd, bl.a. ”Villa Pax” og ”Fugle-cha-cha” bryder Rifbjerg ud i noget der ligner sang – som han i øvrigt gør på ”Ih hvor er der kærlighed i luften” fra hans & Carsten Dahls *Jazz-oratorium. I Den lille by* (2004). ”It Don’t Mean A Thing (If It Ain’t Got That Swing)”, hedder en Duke Ellington-melodi. Og jeg skal hilse og sige at Rifbjergs oplæsninger har både betydning(er) og swing. Ved flere oplæsninger rundt om i Danmark sang Inger Christensen, der ville have været komponist, nogle af de korte digte fra *Lys*, bl.a. ”Blue poles”. Og hør Søren Ulrik Thomsen bryde ud i sang på ”Det er

dét, det handler om” da han kommer til citatet fra den berømte Marlene Dietrich-udgave af sangen om ”Lili Marleen”.

Er det nu den samme tekst det drejer sig om når digtet læses op eller når det læses indenad? Nej. Fortolkningen af en given tekst påvirkes af det materiale som teksten opfattes og begribes i form af, lydligt eller grafisk. Så derfor burde fremtidige lyrikere teste deres oplæsningskompetence på bl.a. Johs. Weltzers ”Alma. Et Lyddigt fra Tyverne”: ”Adakadejsan, simbira gastir/hamaradawan, satinarundr/O, mala kirsej./O, serti mila./simbryligastur, arkinarendr – ” og Vagn Steens konkretistiske, visuelle GODEKÆPPEKNÆKKER/NÆPPE”.

Men der har i de seneste knap 75 år allerede eksisteret en kongerække af lyrikere – som læser deres tekster op som gjaldt det liv eller død – som tager hensyn til personlig rytme, sprogets egne rytmisk-syntaktiske kadencer, diktion (stemmeføring, udtale), retorik, akcentueringer (tryk), interpunktion (tegnsetting) konjunktioner (bindeled), klangfarve, åndedræt og vejtrækning, intonation, tempo (talehastighed), pausering, skiftende lydstyrker (fra hvisken, hvæsen og stønnen til råb og skrig), musikaliteten, sanseligheden, kroppen og frasering: en T.S. Eliot, Tom Kristensen, Jørgen Sonne, Benny Andersen, Jørgen Leth, norske Jan Erik Vold, Per Højholt, Inger Christensen, Peter Poulsen, Peter Laugesen, Dan Turèll, Søren Ulrik Thomsen, Pia Tafdrup, T.S. Høeg, Pia Juul, Naja Marie Aidt, Jens Blendstrup, Niels Lyngsø, Morten Søndergaard, Mette Moestrup, Lone Hørslev, Claus Høxbroe, Theis Ørntoft – og nogle af de amerikanske beatforfattere, Jack Kerouac,

Allen Ginsberg og Lawrence Ferlinghetti – for nu blot at nævne nogle få! Og altså Klaus Rifbjerg!

Rifbjerg læser Rifbjerg fra 1960 er den første LP med hans egne oplæsninger; bagsiden er udfyldt med vennen Niels Barfoeds hyldest-pastische, der slutter: ”Men viftende over det hele, se, mellem to fingre,/uanfægtet, aldrig borte, aldrig druknet,/det inderste ejendommelige: det medfødte frikort til sprogets/ubegrænsede, altfalbydende Tivoli.” Dét demonstrerer den nye udgivelse også til fulde.

Den lille booklet af seniorforsker Lotte Thyrring Andersen fra Statsbiblioteket i Aarhus, som har redigeret cd'en, giver – på relativt få sider – en kompetent, præcis, grundig og perspektivrig indføring i de tre rifbjergske digtsamlinger og deres temaer, historik og samtidens reception. De to cd'er rummer en komplet oplæsning af de tre tidlige hovedværker *Under vejr med mig selv* (1956), *Konfrontation* (1960) og *Amagerdigte* (1965) og viser, med Thyrring Andersens ord, ”sprogets gennemgribende originalitet og opfindsomhed”. At lytte til de enkelte samlinger i deres tematiske og strukturelle helhed er en fornøjelse og giver dem nye betydninger: ikke summen af enkelt-digtene, men en syntese.

Den nye udgivelse genopfrisker og bekræfter oplevelsen fra Rifbjergs oplæsninger fra dengang i 1960. Digtene bliver ikke befamlet, men står frem i deres egen ret, med oplæserens respekt for sprogets naturlige og normale tonefald, tryk m.m. Hvis et væsentligt kriterium for kunstnerisk kvalitet og gyldighed er digtets musikalitet – altså dets grad af klanglig, lydlig, harmonisk og rytmisk organisering – ja, så er disse ”nye” optagelser ganske

fremragende. De er *lyden* af Rifbjerg, hvis stemme både er en autoritet i sig selv og en fremragende formidler mellem form og indhold.

Et uddrag af *Camouflage* er med på LP-pladen fra 1960, men desværre ikke her, og begyndelsen af ”Optakt” passer fint på Rifbjergs *œuvre*: ”Vil med anderledes styrke/hente mod til at tage ved hånden/nu da bygningen står og kan ses”. Bygningen kunne ses allerede i 1960. Og det kan den i endnu højere grad i dag! Hvilket bl.a. bekræftes af forårets store udstilling på Det Kongelige Bibliotek: *Rifbjerg. En digter til tiden*.

Samme år som *Mytologi* udkom den herlige gavtyveroman *Marts 1970*, hvor personerne, som i *Mytologi*, indgår i ét stort (kunstnermytologisk) rollespil. Og Bellman-digtet slutter: ”Han havde det rædsomt om formiddagen/Carl Michael Bellman./*Dra åt helvete*, Ulla & Mowitz/ sa det i hovedet/på papiret stod der en anden musik/(Gutår, kamrater, gutår, kärra syster!) og om aftenen gik det lidt bedre.” Tænk hvis vi havde kunne sætte en cd i maskinen, hvor estradören Bellman performer sine egne *Fredmans epistlar!*

Diskografi

Poul Henningsen: *En på lampen* (1975/1965), *Sig de ord, du ved*. Liva Weel synger PH-viser (1980); *Jazz & Poesi* (1963). Erik Knudsen: *Frihed – det bedste guld* (1961), *Ned med kulturen. Bix i to afdelinger* (1965); Ernst Bruun Olsen: *Teenagerlove* (1962); *Rifbjerg læser Rifbjerg* (1960), *Klaus Rifbjerg læser Amagerdigte* (1979), *Under vejr med mig selv*. Sunget af Steen Springborg (1980), *Klaus Rifbjerg* (Booktraders lyrik-cd 18, 2001); Jesper Jensen, Leif Panduro & Klaus Rifbjerg: *Gris på gaslen. Studenterforeningens nytårskomedie 1962* (1962); Jesper Jensen & Klaus Rifbjerg: *Hva' skal vi lave?* (1963), *Diskret ophold. Et krybbespil* (1965): *Det bliver så tidligt sent*, Søren Ulrik Thomsen, Per Kirkeby & Henrik Nordbrandt læser egne digte (VHS, nov. 1993)

Søren Sørensen *Så kæmped de helte den fjerde april* Bellman, Bohn og Bøggild Sangaften på Hovedbiblioteket i Hellerup

Det var dog nogle herlige oversættelser! Hvordan får man fat i dem?

Således spurgte en udefra kommende efter at den tal- og stemmestærke forsamling havde afsunget Fredmans Epistel nr. 82.

Bogkyndige bellmanianere besvarede: *Fredmans epistler & Fredmans sange* på dansk ved Leif Bohn. Forlaget Vistoft 1997. En enkelt henviste også til Gyldendaludgaven 1991.

Sådan var stemningen nemlig. Selskabets sangaften på Hovedbiblioteket i Hellerup mandag den 4. april havde samlet sangglade mennesker fra bibliotekets opland så vel som Selskabets egne medlemmer, - ganske som tilfældet var da vi fejrede Sophus Claussen i september.

Stemningen blev sat straks man trådte ind: Bøggild havde nemlig gennem sine mange kontakter samlet et ensemble med tværføljer, cembalo og gambe, (jeg fik ikke noteret deres navne, beklager), Karen Nordentoft sang for, og ellers var det fællessang i et skønsomt udvalg der logisk nok begyndte ved begyndelsen: Formanden reciterede prosadelene af Fredmans Epistel nr. 1: *Sandeligen, ingen drikker*, forsamlingen sang: *Skål, både nat og dag* uden forbehold.

Den efterfulgtes af Epistel nr. 2, Fredmans meget omtalte evangelium: *Drikke, bumle, med piger tumle, er hvad Sankte Fredman lær'*. Derpå *Gubben Noah, Hville ved denne kilde, Kæreste brødre, søstre og venner* og så videre gennem de mest elskede numre, til vi sluttede med Fredmans programerklæring:

Er jeg født, så vil jeg leve.

I hvert fald *Indtil dødens tågebrise skygger for vort blik.*

For ingen Bellmanften uden at den hele Bellman er der, ham der med den finlandssvenske digter Lars Huldéns ord *sjöng för dem om döden*.

Bellmans digte har en utrolig dybde, deraf deres livskraft.

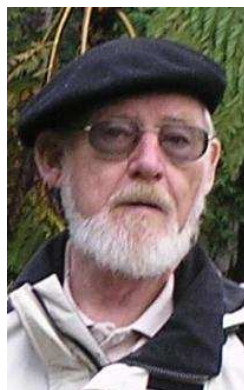
De er herlige, musikerne spillede herligt, forsamlingen sang de herlige oversættelser. Hvad mere kan man ønske sig? Et lignende arrangement en anden gang?

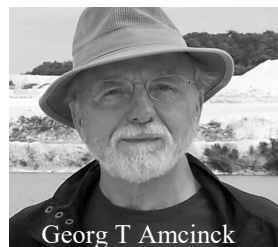
Georg T. Amsinck *Præsentationen af Sophienholmsonetter & andre digte*

Onsdag den 18. maj om eftermiddagen, præsenterede digteren Søren Sørensen sin nyeste digtsamling *Sophienholmsonetter & andre digte* på Staldloftet ved Sophienholm slot.

Omkring 25 indbudte gæster, fra flere litterære selskaber, bænkedes sig omkring det store bord. Blandt gæsterne så man formanden for H.C. Andersen selskabet, Claus Tilling, og repræsentanter for Dansk-Svensk forfatterselskab, hvor Søren Sørensen i år er blevet æresformand. Selskabet Bellman i Danmark var repræsenteret ved næsten hele styrelsen forestået af formanden Henrik Bøggild samt flere prominente medlemmer af selskabet.

Bellman kenderen og medlem af Sel-

skabet Bellman i Danmark Hans Lundsteen holdt en dialog med vores tidligere formand, der illustrerede sine svar ved at læse udvalgte digte fra det nye værk. *Læredigt om sonetter* var næsten skrevet til Karen Nordentoft, men ellers er verseformerne propædæutisk beskrevet i bogen. Hans Lundsteen kom ind på digtet som håndværk og kald i samme forbindelse. Søren Sørensen svarede igen med at læse *Ordets elskere* og kom straks ind på det forhold, at digte selvfølgelig stiller krav til læseren.

Efter en ordveksling startet af Hans Lundsteen med udfordringen: "Hvor er dit romantiske spot, Søren", riposterede denne ved at tale om udvikling, rundgang og genopstandelse, for straks at læse digtet: *Påske morgen*.

Digteren holdt på, at vi nu skulle have en pause for at vederkvæge ganen. Vin og vand blev gavmildt delt rundt ihukommende salig Carl Michael Bellman og vi fik samtidig et digt fra sonetterne i begyndelsen af bogen, hvilket lagde op til en længere diskussionen om netop Bellman, livet og døden samt for begge de herrer spørgsmålet om religionen. Digtet *Svanesang* blev læst, men først efter at selskabet havde bifaldet, at Henrik Bøggild nu har sat musik til Bellmans salmer. Og nu kom en interessant detalje frem. Søren Sørensen, der jo som vi ved er multikunstner ser altid, at der bag hvert et digt står en maler, som er med i

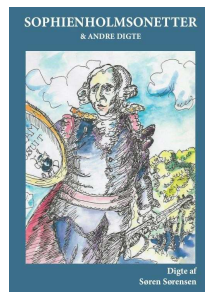
den skabende proces. Uden at vide det, vil jeg tro, at også musikken må spille en stor rolle i Søren Sørensens kunstneriske udfoldelse.

Bo Lillesøe lykønskede på digterisk vis den nyudgivende poet, og til sidst afsluttedes med digtet *Mandjævning*, om kampen mellem Homer og Bellman. Og hvem er så de største digtere efter Søren Sørensens mening? Selvfølgelig Goethe, Petracca og Bellman. Tiden var udløbet, og loftet skulle forlades inden kl. 17. Tillykke til Søren Sørensen med den nye udgivelse. Ikke alene er det en nydelse at læse digtene, men at høre dem læst op af digteren selv, er et privilegium.

Announce

Søren Sørensen:
**Sophienholmsonetter
& andre digte**

Søren Sørensens tredje digtsamling på Det Poetiske Bureaus Forlag tager tråden op fra de to foregående, *Ellekrogselegier* (2011) og *Kontrapunkt* (2013), samt ikke mindst antologien *Med andre ord* (2015) hvor forfatteren præsenterede en række af den klassiske europæiske litteraturs mest formfuldendte poeter i egne gendigtninger. Hele samlingen er skrevet i stramme klassiske former, som sonet, heksameter og distikon, former som forfatteren behersker. Nærmere information på forlagets *hjemmeside*. www.detpoetiskebureau.dk

BELLMANDAGEN

15ende sæson 2016

Ulla Winblad
& Bacchi Orden
Solister, kor
og orkester

SOPHIENHOLM

Nybrovej 401, Kgs. Lyngby

Søndag d. 14. august 2016 kl. 14 - 17

I tilfælde af regn flyttes koncerten til Store Kapel,
Gyrithe Lemchesvej nr. 9, Kgs. Lyngby.

BELLMANDAGEN

Søndag 14. august 2016

Kl. 14 - 17 på SOPHIENHOLM

Nybrovej 401, Kgs. Lyngby

Kom i god tid for at finde parkeringsplads langs skovvejen. I tilfælde af regn flytter vi til Store Kapel på Gyrithe Lemchesvej nr 9. Kgs. Lyngby.

Emnet i år bliver bl. a. Ulla Winblad og Bacchi Orden, og vi planlægger en stor koncert med 2 solister, 13 musikere og 6 korsangere!

- og husk datoen!

Programmet til BELLMANDAGEN på Sophienholm bliver i år IKKE sendt ud til medlemmerne på forhånd! –

Det bliver delt gratis ud til alle ved koncerten!

***Tøm nu dit glas,
se Døden på dig
venter. Nye vink-
ler på Bellman***

Bind 7 i skriftserien, analyserer, fortolker og diskuterer skandinaviske 24 litteraturforskere

Carl Michael Bellmans værker, ikke blot Fredmans epistler & sange, men også andre, mindre kendte sider af det mangfoldige forfatterskab.

Bogen er redigeret af Per Olsen, Randi Larsen & Hans Lundsteen fra selskabets styrelse.

Bogladeprisen er 500,00 kr, medlemmer får 50% rabat ved bestilling til: Forlaget Spring, Taffelbays Alle 7, 2900 Hellerup.

michael@forlagetspring.dk

TØM NU DIT GLAS

se Døden på dig venter

Nye vinkler på Bellman

REDIGERET AF PER OLSEN, RANDI LARSEN & HANS LUNDSTEEN
Steffen udgiver af Steffen Bellman i Danmark bind 7 Forlaget Spring

SALG AF BØGER OG CD OG DVD

SBiD skrifter gratis for medlemmer

Jens Kr. Andersen: Bellman og de danske guldalderdigtere

Søren Sørensen: Danske Bellmaniana

Torben Krogh m.fl.: Bellman og Danmark

Jens Lund m.fl. Bellman i Billed og Digt 2011

Hans Lundsteen: C. M. Bellmans salmer

Huldén & Nell: Carl M. Bellmans liv og værk

Erik Harbo m.fl.: Bellman i Kbh. Bymuseums

Havesal (udg. 2012) dvd specialpris 80 kr.

Erik Harbo: Bellman om kroer, kvinder og Ka-

rons båd (17 numre) Kun på MC kasette 80 kr.

Bengt Ole Lindberg: Balladen om Ulla 80 kr.

Andre bøger:

Beiträge zu Bellman, Heft 1: 2001 50 kr.

I. Simonsson: Bellmans värld – 100 kr.

Søren Sørensen: Skoel, bette pieger 50 kr.

Søren Sørensens Bellmanroman

"Sisyphos i Slotsvagten" 75 kr

Tøm nu dit glas. Se annonce.

Forsendelses betales af medlemmet.

Bestil: Ole Simonsen, Bringetoften 33, 3500

Værløse tlf. 4497 6059 olesim@post.tele.dk

Indhold: Redaktøren har ordet
Foredrag på Københavns
Hovedbibliotek ref. Dorte Jepsen
Aage Jørgensen: Fynske
påskeblomster

Hans Lundsteen: I Kveld blev der
banket paa Helvedets port

Lise Ludvigsen: I Kveld blev der
banket paa Helvedets port

Per Olsen anmelder Bellmans guitar, I
Bacchi Wingård og Rifbjerg læser

Søren Sørensen: Bellman, Bohn og
Bøggild

Præsentationen af Sophienholmsonet-
ter & andre digte

Bellmandagen

Fra årsberetningen 2015: Ved en teknisk fejl var der et udfald i årsberetningen om vores webmaster Alex og sønnen Flemming Pedersen. Se Hjemmesiden. Vi beklager meget at den version af Per Erik Ljungs artikel fra den 18/11, bragt i Meddelelser nr. 88, ikke var den endelige gennemarbejdede version fra forfatteren.

Arrangementskalender

Tirsdag den 9. august kl. 19:30 Bellman og Mozart: Et arrangement for livsnydere. Helsingørskirke. Jarl Forsman og Det Harmoniske Selskab.

Søndag den 14. august 2016 Arr.: SBiD: Bellmandagen på Sophienholm.

Klassikerdagen den 20. sept. 2016 Arr.: Selskabet Bellman i Danmark: Om Jeppe Aakjær som Bellmansanger og -oversætter.

Tirsdag den 20. sept. Hovedbiblioteket i Krystalgade 15, København kl. 17.00-19.00 afholdes det centrale åbningsarrangement. Med markering af årets to danske klassikere: Johannes Jørgensen og Jeppe Aakjær. Og med oplæsning af tre yngre danske forfattere.

Fredag den 18. november 2016 kl. 19.00 Fredmandagen. Program senere. Optimis optræder:

Tirsdag den 7. juni Arr.: Kulturhuset Islands Brygge kl. 19.30

PH-Cafeen, Halmtorvet i København: Mandag den 8. august kl. 19.30, Onsdag den 17. august kl. 19.30, Tirsdag den 18. august kl. 19.30, Onsdag den 24. august kl. 19.30, Torsdag den 25. august kl. 19.30

Selskabet Bellman i Danmark
Formand: Musiker og komponist Henrik
Bøggild

Næstformand: Gymnasielærer, mag.art.
Randi Larsen

Sekretær: billedhugger Karen Nordentoft

Kassemester: Civiløkonom H.D. Georg

Teddy Amsinck

Styrelsesmedlemmer:

Skuespiller Jarl Forsman

Operasanger Erik Harbo

Bioanalytiker Dorte K. Jepsen

Lektor, mag.art. Per Olsen

Visesanger Alex Pedersen

Tilknyttet styrelsen:

Advokat Claus Arup

Skuespiller Nis Bank-Mikkelsen

Tilforordnet styrelsen: Ambassadesekretær Niklas Eriksson

Ansvarshavende redaktør: Randi Larsen

Udgiver: Selskabet Bellman i Danmark,

Skriftserien: Randi Larsen og Per Olsen

Sophienholmudvalg: Dorte Jepsen, Karen

Nordentoft, Jarl Forsman og Henrik Bøggild

Hjemmeside: www.bellman.dk Alex og

Flemming Pedersen,

ISSN 0909-7732